
KISAR KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2011 – 2014.

BEVEZETŐ

Magyarországon az 1990. évi LXV. törvénnyel (továbbiakban: Ötv.) alapított helyi önkormányzatok képezik azokat a helyi hatalmi szervezeteket, amelyek képesek gondoskodni a lokális terület ellátásának helyi igényekhez való igazításáról és ezek folyamatos biztosításáról.

A helyi önkormányzatokról szóló törvényi szabályozás megteremtette annak a lehetőségét, de egyben szükségességét is, hogy a választott képviselő-testület, mint hatalmi szervezet és az általa létrehozott intézményrendszer, mint igazgatási és ellátási szervezetek képesek legyenek a területi igényeket megfogalmazni és kielégíteni, odafigyelve a területükön élő lakosság igényeire és elvárásaira. Az önkormányzatok megalakulásától eltelt mintegy 21 év bebizonyította azt, hogy az önkormányzatok kellő gazdái tudnak lenni az adott területek feladatainak úgy a hatalmi tényezők területén, mint az igazgatási feladatok, de a társadalom és a gazdaság szempontjából igen fontos, szerteágazó szolgáltatási területeken is.

Kisar Községi Önkormányzat Képviselő-testülete által létrehozott és működtetett intézményrendszer átérzi annak a feladatnak és lehetőségnek a jelentőségét, amely egy megváltozott Európai Unió környezetben lehetőséget biztosít az Önkormányzat irányításával a település fejlesztésére és a szolgáltatások színvonalának megőrzésére, továbbfejlesztésére. Ennek érdekében nem csak rövidtávon, hanem hosszabbtávú stratégiai elképzelések mentén is megtervezi, és a tervek alapján végzi feladatait. Ezen tervező munka, az előregondolkodás részeként kerül megfogalmazásra az egyébként törvényi kötelezettségként is megfogalmazott gazdasági program kialakítása során, amely az eddigi önkormányzati létből folyó tapasztalatokat is kihasználva megtervezi a község, adottságaira, gazdasági és társadalmi szereplőinek, és a lakosság igényeire, elvárásaira alapozott fejlesztését és működtetését. Mindezek figyelembe vételével és tekintettel arra, hogy ma már a jogi szabályozás részben kötelező keretet is ad a gazdasági programok kialakításának, a képviselő-testület egy olyan hosszabbtávú elképzelésrendszeren alapuló gazdasági programot kíván végrehajtani az elkövetkezendő időszakban, amely Kisar község területét, az itt élő lakosságot, az itt működő vállalkozásokat, társadalmi szervezeteket a jelenleginél jobb helyzetbe kívánja hozni és differenciált, de az igényeket messzemenően kielégítő szolgáltatásokat kíván létrehozni.

Természetesen látni kell azt, hogy a gazdasági program végrehajtása csak az önkormányzat forrásaiból nem valósítható meg, ennek megfelelően a képviselő-testület tervezi - azoknak az egyéb forrásoknak felhasználását, amelyeket a pályázati rendszerek kínálnak Magyarországon, mint Európai Unió tagállam. Ez a gazdasági program az ilyen típusú források mellett szeretné megcélózni és kialakítani a területen élők, a területen dolgozók esélyegyenlőségét és lehetőségét arra, hogy az öngondoskodás rendszerén belül ki-ki a kategóriájának, illetőleg a céljainak és elképzeléseinek megfelelően hozzáférhessen azokhoz a szolgáltatásokhoz, amelyek könnyebbé és hosszabb távon kellemesen élhetővé teszik az életüket, illetve működésüket.

Az Önkormányzat eddigi működése során is megkísérelte folyamatosan megőrizni azokat a szolgáltatásokat illetőleg ezen szolgáltatások színvonalát, amelyekhez a területen élők úgy magánszemélyként, mint vállalkozások munkavállalóiként vagy tulajdonosaiként megszoktak, illetve elvártak. Nyilvánvalóan az elkövetkezendő időszakban arra is szükség lesz, hogy a területen működő vállalkozások, az itt élő lakosság aktívabban fejtse ki véleményét a kapott szolgáltatásokról, az elvárt fejlesztésekről és azokról a viszonyokról is, amelyekkel részese kíván lenni a szűkebb környezet alakításának és a fejlesztések, valamint szolgáltatások megvalósításának.

A helyi önkormányzatokról szóló – többször módosított – 1990. évi LXV. törvény előírásai szerint a gazdasági program a képviselő-testület megbízásának időtartamára, vagy azt meghaladó időszakra szól. A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével - a kistérségi területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve - az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A gazdasági program tartalmazza különösen: a fejlesztési elképzeléseket, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, a településfejlesztési politika, az adó politika célkitűzéseit, az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat, továbbá településüzemeltetési politika célkitűzéseit. A gazdasági programot a képviselő-testület az alakuló ülést követő hat hónapon belül fogadja el, ha az egy választási ciklus idejére szól. Ha a meglévő gazdasági program az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülést követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

Jelen Gazdasági Program egy választási ciklusra szól, de olyan stratégiai jellegű célokat is tartalmaz, amelyek hosszabb távon megszabják az önkormányzati döntések irányát, és összehangoltabbá teszik azokat.

Kisar Községi Önkormányzat Gazdasági Programja, a község feladat-centrikus, gazdaságos működtetésének és fejlesztésének stratégiai terve. Program, melynek célja, hogy Kisar fejlődésének üteme fenntartható legyen, az itt élő állampolgárok életének komfortja biztosítható, javítható legyen, az elkövetkezendő években is. A lehetséges fejlesztési irányok és programok között elsőbbséget élveznek azok, amelyek a környezet-, természetvédelem, a munkahelyteremtés, intézményi és települési infrastruktúra javítására szolgálnak, és térségi, kistérségi partneri együttműködésben valósulnak meg. A Gazdasági Program a működésre és a fejlesztésre fordítható források arányának kiegyensúlyozott, fejlesztés-orientált alakítására törekszik. Előnyben részesíti azokat a programokat, amelyek a község fenntartható fejlődését segítik elő.

A község fenntartható fejlődése, jövedelemtermelő kapacitása szempontjából meghatározó jelentősége van népességmentartó képességének. A Gazdasági Program elsőbbséget ad a dinamikus, személyes boldogulásra is esélyt adó, a Kisar községben élők komfortérzetét javító, identitásának, érzelmi azonosulásának kialakulását elősegítő programoknak. A településszerkezet alakításában a fenntartható fejlődés és a népességmentartó-képesség szempontjai minden más megfontolást megelőznek. A komplex település-rehabilitáció, a községszerkezet átalakításának legfontosabb prioritásai. A Gazdasági Program prioritásnak tekinti a kötelező önkormányzati feladatok teljesítését, a jogkövető magatartást, ezért elsőbbséget biztosít a törvény által előírt kötelezettségek teljesítését szolgáló programoknak.

Miután a településen, és a térségben élők jövőjét, jólétét, számos, a helyi döntéshozók akaratán kívülálló tényező is befolyásolja, jelen dokumentum azokra az elemekre koncentrál, amelyekre az önkormányzatnak hatása van a gazdaságfejlesztés, a humán erőforrás fejlesztés és a környezetminőség javítása terén. A program hosszú távú célja tehát az életminőség javítása, amely a helyi gazdaság versenyképességének fokozásával, a helyi foglalkoztatás fenntartható biztosításával, a foglalkoztatási szint emelésével, illetve a nem anyagi jellegű életfeltételek javításával érhető el.

A helyi gazdaság versenyképességét a gazdasági szerkezet, az innováció, az infrastruktúra milyensége befolyásolja, ugyanakkor nem hanyagolható el a településmarketing szerepe sem.

A helyi gazdaság versenyképességének reáloldalára az önkormányzat sajátos és az estek döntő többségében közvetett eszközökkel tud hatást gyakorolni. Ilyen eszköz az infrastruktúra fejlesztése, a helyi adórendszerben korlátozottan megjeleníthető preferenciák alkalmazása, a befektetések elvi lehetőségeinek megteremtése.

I. A GAZDASÁGI HELYZETET ALAPVETŐEN BEFOLYÁSOLÓ KÖRÜLMÉNYEK

I.1. A kormány gazdaságpolitikai célkitűzései

A helyi önkormányzatok költségvetései az államháztartás alrendszerét képezik, ezer szállal kötődnek a központi költségvetéshez. A mindenkori kormányok gazdasági programjai közvetve, vagy közvetlenül érintik az önkormányzatok működését. Az önkormányzatok által ellátott „állami feladatok” után költségvetési támogatást biztosít az állam, melyek közvetlenül befolyásolják az önkormányzatok költségvetési bevételeit, ezen keresztül működésüket.

A kormány gazdaságpolitikája, nem csak közvetlenül, hanem közvetett módon is hatással van az önkormányzat, illetve a településen élők mindennapjaira. A gazdaságilag törékeny önkormányzatokat, illetve az elszegényedett munkanélküli vidéki lakosságot érzékenyen érinti a mindennapokat meghatározó területek „reformja”, mint a szociálpolitika, az energiapolitika, foglalkoztatás, egészségügy, stb. Az önkormányzatok helyi közösségeik, lakosaik védelme érdekében igyekeznek tompítani a kormányzati intézkedések negatív hatásait, sokszor teherbíró képességük ellenében is, mely likvid helyzetet teremt. A folyamatosan módosuló, és sokszor jelentősen megváltozó kormányzati célkitűzések, „reformok” lehetetlenné és kiszámíthatatlanná teszik a tervezést az önkormányzati szektorban, az önkormányzatok folyamatos „védekezésre” és gazdasági tartalékaik felélésére kényszerülnek a lakosok, a helyi közösségek védelme érdekében.

I.2. A kormány fejlesztési irányai

A kormány a fejlesztési elképzeléseire az önkormányzat gazdasági programjának kidolgozásakor figyelemmel kell lenni, mert ezek az irányok alapjaiban határozzák meg a támogatott fejlesztési prioritásokat, az elérhető pályázati forrásokat. A megnyíló pályázati

II. VAGYONGAZDÁLKODÁS

II.1. Önkormányzati vagyongazdálkodás

II.1.1. Nem lakáscélú ingatlanok

A községnek a fenntartható fejlődés érdekében a racionális terület-felhasználásra, a beépíthető és be nem építhető területek egészséges arányának megtartására, az ésszerű községüzemeltetés feltételeinek biztosítására kell törekednie. Mindezekkel összefüggésben kiemelt hangsúlyt kell adni az épített és a természetes környezet rehabilitációs folyamatainak. Prioritást kell élveznie a település központjában megépítendő új közösségi tér és piac kialakításának, a zöldfelületek megújításának, játszótér és kerékpárút kialakításának.

- Feladat az ingatlan vagyon áttekintése mind a forgalomképes, mind a korlátozottan forgalomképes ingatlanok tekintetében. Az éves költségvetési forrásszükséglet biztosítása, a bérbe adható ingatlanok hasznosítása.
- *Az önkormányzat feladatellátását szolgáló középületek karbantartására, felújítására folyamatos figyelmet kell fordítani, hogy a kor elvárásainak megfelelő infrastrukturális háttér biztosított legyen.*
- Az önkormányzat forgalomképes ingatlanjainak hasznosítása bérleti jogviszony keretében kerül megtervezésre, az elidegenítés lehetőségével az önkormányzat egyelőre nem kíván élni.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő, nem lakás céljára szolgáló ingatlanok bérleti jogviszonyát évenként felül kell vizsgálni. A bérleti díjakat a piaci viszonyokhoz alakítani. A hosszú távon nem stabil bevételt termelő helyiségeket más célra hasznosítani.
- *Az önkormányzat tulajdonában lévő, értékesítésre nem kerülő üres ingatlanok hasznosítására feladattervet kell kidolgozni.*

II.1.2. Lakásgazdálkodás

Az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik bérlakás állománnyal.

II.2. Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

Az önkormányzati részvétellel működő társaságok tevékenységi köre, helyzete az alábbiak szerint alakul:

- Tisza-Szamosmenti Közműszolgáltató Kft. Alapítás: 1995. évben történt A gazdasági társaságot 27 önkormányzat alapította, de a társaság tulajdonosi köre az önkormányzatok belépésével és kiválásával többször módosult, illetve az önkormányzatok jelentős része tulajdoni hányadát a Fullinvest Zrt. gazdasági társaság részére értékesítette. Jelenleg a kft többségi tulajdonosai a térség önkormányzatai. A társaság a tulajdonos önkormányzatok részére és szerződéses formában vízi közmű szolgáltatást végez. A tevékenység mintegy 70 %-a az ivóvíz-szolgáltatás, 30 %-a szennyvízelvezetés és tisztítás teszi ki.

Az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft szakmai támogatásával, Mátészalka Város Önkormányzat gesztorságával Szatmári Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás pályázatot nyújtott be a Környezet és Energia Operatív Program keretében ivóvízminőség-javítás, KEOP-1.3.0 kódszámú pályázati konstrukcióra, melynek keretében jelentős fejlesztések történnek a település ivóvízhálózatán. A fejlesztés nélkül nem lenne biztosítható az egészséges ivóvíz a településen, mely kötelező önkormányzati feladat. A projektet a település képviselő-testülete jóváhagyta.

- Kistar-Nábrád-Nagyar települések képviselő-testületei társulást alakítottak a térség informatikai és telekommunikációs felzárkóztatása érdekében Szatmár III. Projekt Kistar és Térsége Térségfejlesztő Társulás néven, melyet a Magyar Államkincstár nyilvántartásba vett. A társulás a képviselő-testületek döntése alapján pályázatot nyújtott be „*Szatmár III. hátrányos helyzetű települések informatikai és telekommunikációs felzárkóztatása*” címmel, melyet 186.623.887,-Ft uniós támogatásban részesített a pályázatkezelő. A képviselő-testületek a gesztor önkormányzatot (Kistar) felhatalmazták az EU Önerő Alap támogatás igénylésére, mellyel az önkormányzatokra jutó saját forrás összegét kívánták csökkenteni. A pályázat keretében az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium 45.200.995,-Ft támogatást biztosított.

A Társulás a fennmaradó 16.973.674,-Ft saját forrás biztosítására a CIB Bank-nál ÖKIF hitelkérelmet terjesztett elő, melynek biztosítására a társult önkormányzatok készfizető kezességét vállaltak. A hitel törlesztését az önkormányzatok negyedévente fizetik a banknak, melynek lejárat ideje 2019. március 31.

A pályázati támogatással megvalósított beruházás engedélyköteles volt, és a hírközlési hatóság által kiadott építési engedély szerinti műszaki tartalommal valósult meg, a kiviteli tervektől eltérés nem történt. A projekt pénzügyi és szakmai ellenőrzését a pályázatkezelő MAG-Magyar Gazdaságfejlesztési Központ végezte, és végzi a fenntartási időszak alatt is. A Társulás a hitel összegének visszafizetése biztosítására a rendszert – a hiteltörlesztés időtartamára - bérbe adta Szamosnet Kft-nek, mely gazdasági társaság a hitel törlesztő részlete összegének megfelelő bérleti díjat fizet a rendszer használatáért. A bérleti konstrukcióval az önkormányzat mentesül a hitel összege és annak kamatainak megfizetése alól, illetve a rendszert szakmailag képzett gazdasági társaság működteti, melyet a Társulás nem tudna biztosítani

Az önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságok vizsgálata továbbra is szükséges a következő szempontok szerint:

- képesek-e az általuk ellátott feladatok jövedelmező ellátására;
- fejlesztésükhöz adottak-e a feltételek (árak, piac, fejlesztési forrás, egyéb feltételek);
- társasági formájuk megfelelő-e;
- tevékenységük megfelel-e az Önkormányzat tulajdonosi érdekeinek, tevékenységi körük kibővítése vagy szűkítése szükséges-e?
- képesek-e új önkormányzati feladatok jövőbeni ellátására (pl: települési szennyvízhálózat és tisztító üzemeltetésére)

Ezeknek a vizsgálatoknak az elvégzését a 2011. évben szükséges megtenni, illetve javaslatot kell tenni az érintett társaságok tevékenységi körének és tulajdonosi struktúrájának esetleges módosítására.

II.3. A vagyoni helyzet

Az Önkormányzat vagyona a 2009. évi zárómérleg alapján **657.545 millió** forint. A vagyon az elmúlt 5 évben növekedést mutat. Az elmúlt négy évben a vagyonnövekedés oka, hogy az Önkormányzat sikeres vagyongazdálkodási politikája segítségével sikeres pályázatokon vett részt, és azok eredményeképpen jelentősen nőtt az önkormányzati vagyon.

Az Önkormányzat vagyonszerkezete a következő:

Vagyonelem megnevezése	Ingtalan db száma	Az összes vagyonból a vagyon részaránya
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	527	214.677 eFt
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	408	1.332.700 eFt
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	64	272.507 eFt

A forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó főbb ingatlanok: Önkormányzati Hivatal, intézmények, továbbá közterületek, vízmű, utak, járdák, stb.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelemek: szélessávú internet hálózat,

Egyéb vagyon körébe tartoznak a következő ingatlanok: telek, szántó, kert.

A vagyon vagyonelem szerinti megoszlása kedvezőtlen, mert nagyon nagy a forgalomképtelen, illetve a korlátozottan forgalomképes vagyon aránya.

II.4. A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a gazdasági programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az Önkormányzat sajátos működési bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni. Törekedni kell olyan helyi adó rendszer megteremtésére, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak, és hatékony eszköze az Önkormányzat saját forrás növelésének.
- A Képviselő-testület nyomon követi a költségvetési támogatási rendszert, és az elképzeléseivel összhangba hozva igyekszik kihasználni a támogatási rendszer nyújtotta előnyöket (azaz a feladatokat igyekszik olyan formában, illetve feltételekkel megteremteni, hogy a legkedvezőbb összegű támogatást kapja).
- Az Önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására, (különösen a bérbeadás, bérmunka lehetőségére), valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.
- Az Önkormányzat törekszik arra, hogy a gazdasági programjában meghatározott célkitűzéseket lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg.

- A Képviselő-testület körültekintően jár el akkor is, ha a fejlesztés hitelfelvétel mellett valósítható meg, különösen olyan beruházások esetében, amikor a beruházás megvalósításával jelentősen csökken a feladatellátásra fordítandó éves működési kiadás, illetve a beruházás megvalósítása a lakosság kötelező közszolgáltatással történő ellátását javítja, vagy a lakosság által fizetendő díjak csökkenésére van kihatással.

II.5. Az önkormányzat pénzügyi gazdálkodása

Rövid, illetve hosszú távú gazdasági program készítésének egyik feltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államháztartás reformja két szempontból is elengedhetetlen. Egyrészt az elmúlt közel másfél évtized tapasztalatai, az ágazati szabályok, a gazdasági folyamatok változásai, az állami és önkormányzati feladatok arányeltolódása miatt. Másrészt az Európai Unióhoz való csatlakozás az önkormányzati struktúra, az ágazati szakmai előírások, az adórendszer átalakítását indokolják, amely az államháztartás alrendszereit is érinti, így az önkormányzatok pénzügyi szabályozását is. A fenti körülmények jelen pillanatban nem tesznek lehetővé hosszú távú pénzügyi prognózist, de a stratégiai célok meghatározását feltétlenül indokolják.

- Az Önkormányzat egyik legfontosabb feladata a működőképesség biztosítása, a költségvetési egyensúly megtartása. Az elmúlt közel másfél évtized folyamán az önkormányzatok bevételi struktúrájának átrendeződése volt tapasztalható, ezen belül a saját bevételek felértékelődése, az állami támogatások leépülése volt jellemző.
- Ez a tendencia várható a következő időszakban is, ezért az állami szabályozás átalakítása során fel kell készülni a helyi adórendszer átalakítására.
- Az egyre szűkülő költségvetési források – különösképpen a felhalmozási és tőkejellegű bevételek –, valamint a növekvő társadalmi szükségletek miatt jelentkező beruházási, fejlesztési feladatok egyre nagyobb mértékben igénylik az önkormányzatoktól a hitel, mint külső forrás igénybevételét. A költségvetés főösszegére vetített hitel összege lehet, hogy nem éri el az európai uniós országok szerinti mértéket (10-40%), de az adósságszolgálathoz szükséges forrásképződés feltételei sem ugyanazok. A hitelállomány nagysága az önkormányzatok hitelfelvételét szabályozó törvény lehetőségeit már kimeríti.
- Az Önkormányzat éves szinten szűkös forrásokkal rendelkezik a tervezett és a szükségszerű fejlesztések megvalósítására, ezért jelentősebb forrás igényű fejlesztéseit kizárólag csak pályázati források igénybevételével tudja megvalósítani. Sikeres pályázat feltétele, hogy ne a pályázati kiírásokhoz igazítsuk fejlesztési elképzeléseinket, hanem meg kell határozni azokat a célokat, melyek, a foglalkoztatás növelése, az intézményhálózat gazdaságos működtetése, a település tervszerű fejlesztése, az itt élő lakosok életminőségének javítása szempontjából kiemelten fontosak. A pályázati források hatékony elnyerése érdekében előre el kell készíteni a megvalósításhoz szükséges terveket, be kell szerezni a hatósági engedélyeket és meg kell határozni a pályázatok költségvetését, a megvalósításhoz szükséges saját forrás biztosítása érdekében. A saját forrás mértéke jelentősen befolyásolja a pályázat megvalósítását. Jelentős összegű saját forrás esetén meg kell vizsgálni, hogy a beruházás megvalósításának két évre történő ütemezésével a beruházás megvalósítható-e, vagy a tervezett beruházás megvalósítását az önkormányzat szakaszolva, több időben jelentősen elhúzódó pályázat benyújtásával valósítsa meg. Az utóbbi megoldás veszélye, hogy a rész megvalósítás során a pályázati cél nem valósul meg teljes mértékben, illetve a beruházást szükségessé tevő okok is részben megmaradnak, továbbá nem biztos, hogy a pályázati rendszer az elkövetkezendő években lehetőséget biztosít a forrás megszerzésére. Ezért jelentősebb összegű és kiemelten fontos beruházások esetében vizsgálni kell a hitelfelvétellel történő saját forrás biztosításának lehetőségét. Az előre megtervezett pályázatok esetében nagyobb hatékonysággal nyerhetünk külső forrásokat.

A pénzügyi helyzet

Az Önkormányzat pénzügyi, likviditási helyzetét az elmúlt öt évben az alábbiak jellemezték:

- Az Önkormányzatnak a fizetőképessége fenntartásához külön állami támogatást (ÖNHKI, Működésképtelen önkormányzatok támogatása) kellett igénybe vennie az elmúlt évek során. A benyújtott pályázataink támogatásban részesültek.
- A működőképesség biztosítása érdekében folyószámlahitel igénybevételére is sor került. A folyószámla hitelkeret lehetőséget adott, hogy a társult önkormányzatok által nem teljesített finanszírozási kötelezettség ellenére az intézményhálózat működőképessége fennmaradjon.

A költségvetés főbb szerkezete és a várható tendenciák

Az Önkormányzat költségvetési rendelet szerinti főösszege az elmúlt 5 évben 1.056 millió forint körül alakult.

Kiadások

A költségvetési kiadások tervezett szerkezete az alábbiak szerint alakul:

Megnevezés	<i>A kiadások aránya százalékban</i>			
	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év
<i>Személyi jellegű kiadások</i>	47,5	44,1	43,3	43,3
<i>Munkaadókat terhelő járulékok</i>	14,7	13,6	13,4	13,5
<i>Dologi jellegű kiadások</i>	25,5	23,8	23,5	23,5
<i>Ellátottak pénzbeli juttatásai</i>	4	3,6	3,5	3,5
<i>Speciális célú támogatások</i>	6,6	5,8	5,7	5,7
<i>Felhalmozási kiadások</i>	0,7	9,1	10,6	10,5
<i>Tartalékok</i>	1	0	0	0
<i>Kiadások összesen:</i>	100	100	100	100

A tervezési időszakban a költségvetési kiadások tervezett szerkezete az alábbiak szerint alakul:

Megnevezés	<i>A kiadások összege</i>			
	2011.év	2012.év	2013.év	2014.év
<i>Kiadások eFt-ban</i>	939.829	1.061.081	1.136.766	1.186.804

Bevételek

A költségvetési bevételek tervezett szerkezete az alábbiak szerint alakul:

Megnevezés	<i>A bevételek aránya százalékban</i>			
	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év
<i>Intézményi működési bevételek</i>	5	4,5	4,4	4,4
<i>Önkormányzatok sajátos működési bevételei</i>	38,7	36,5	36,4	38,6
<i>Önkormányzatok költségvetési támogatása</i>	30,8	29,1	24,8	26,5
<i>Felhalmozási és tőkebevételek</i>	1,6	9,5	11,2	10,8
<i>Támogatásértékű bevételek</i>	12,4	11,1	11	11,1
<i>Hitelek</i>	11,4	9	12	8,4
<i>Előző évi pénzmaradvány</i>	0,1	0,3	0,2	0,2
<i>Bevételek összesen:</i>	100	100	100	100

A tervezési időszakban a költségvetési bevételek tervezett szerkezete az alábbiak szerint alakul:

Megnevezés	A bevételek összege			
	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év
Bevételek eFt-ban	939.829	1.061.081	1.136.766	1.186.804

III. A KÜLÖNBÖZŐ SZINTŰ FEJLESZTÉSI, SZOLGÁLTATÁSI, ILLETVE EGYÉB PROGRAMOKKAL KAPCSOLATOS ÉRINTETTSÉG

Az önkormányzat gazdasági programját alapvetően befolyásolják azok a fejlesztési programok melyekben területi elhelyezkedése, illetve kötelező feladatellátása miatt kénytelen részt vállalni.

Jelentős térségi fejlesztési programok:

- Megyei szilárdhulladék-gazdálkodási program,
- Szatmári Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás keretében ivóvízminőség-javító program,

Az Önkormányzat részt vesz a Leader kistérségi programokban.

III.1. Fejlesztési elképzelések

Kisar Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2011-2014. évekre a következő általános fejlesztési elképzeléseket határozza meg. (A konkrét fejlesztési elképzeléseket a gazdasági program további részei, az adott témakörhöz kapcsolódóan tartalmazzák.)

Ipar

A helyi vállalkozásokkal kapcsolatos elképzelések megvalósítása azért fontos feladat, mivel a vállalkozások közvetve, illetve közvetlenül a település fejlődését segítik, javítják a termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátottságot, munkahelyet teremtenek, adóbevételekhez juttatják az önkormányzatot.

Lehetőséget kell biztosítani kisebb termelő- szolgáltatóüzemek és kereskedelmi egységek betelepülésére.

A helyi ipari területtel kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi ipar számára a település rendezési terve külön területeket jelölt ki, melyeknek további bővítésére, a védett területek miatt nincs lehetőség.
- Népszerűsíteni kell, illetve vonzóvá kell tenni a jelenlegi kihasználatlan helyi ipari területeket. A népszerűsítést elsősorban kapcsolatépítéssel, illetve pályázó partner keresésével kell megvalósítani. Az ipar esetében vannak olyan fejlesztési területek, melyeket az önkormányzat a magánszektor bevonásával közösen sikeresebben tud megvalósítani.

A vállalkozók támogatásával kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésének segítése érdekében össze kell állítani az ún. Vállalkozói térképet, mely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak és milyen címen található a telephelyük.
- Az Önkormányzat honlapján bemutatkozási lehetőséget kell biztosítani a helyi vállalkozásoknak. Továbbá a partnerséget, a pályázati együttműködést a magánszektor minden területére ki kell terjeszteni.

Idegenforgalom

Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek. Ki kell használni azt, hogy a településen épül meg a Szatmár-Beregi Natúrpark központja, melynek egyik legjelentősebb feladata a két kistérség turisztikai szolgáltatásainak összefogása, ajánlása és tervszerű fejlesztése. A településnek jelentős lemaradása van a turisztikai kínálat területén, mely lehetőséget teremt a magánszféra számára a sikeres beruházások megvalósítására. A turisztikai kínálat az igényeket figyelembe véve egyre szélesedik, ahol a településnek meg kell találnia, illetve ki kell alakítania saját arculatát, és tovább kell fejlesztenie a turisztikai vonzerejét. A turisztika azért is fontos, mert munkahelyteremtő és megtartó képessége is jelentős lehet a településen.

Az idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- Fejleszteni kell a település turisztikai arculatát. Kiemelten kell kezelni azokat a fejlesztéseket, melyek turisztikailag is kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vonzerőt jelentenek.
- Idegenforgalmi vonzerőt jelentő, a térség turisztikai látványait bemutató tárlat, kiállítás kialakítása időszerű feladat, mely az épülő Látogató Központ átadásával megvalósul.
- Népszerűsíteni kell a lakosság körében a színvonalas magán szálláshelyek kialakításának fontosságát, pályázatokhoz minden segítséget biztosítani kell.
- Új turisztikai szolgáltatásokat kell meghonosítani a településen.
- Vízi-turizmus fejlesztése.
- Az önkormányzati tulajdonú szeszfőzde látványfőzdevé történő fejlesztése, a magánszektor bevonásával.
- A Natúrpark által szervezett csoportok étkeztetésében, elszállásolásában való közreműködés jelentőssé tétele.
- A Látogató Központ konferencia termei által nyújtott lehetőségek kihasználása. Kedvezményes lehetőségek és kiváló színvonalú szolgáltatások biztosításával a térség legjelentősebb konferencia központjává történő fejlesztése.
- A Szatmár-Beregi térség idegenforgalmi vérkeringéséhez csatlakozva szorosabb együttműködés kialakítása.
- Kerékpárút építése Fehérgyarmat-Kisar települések között, illetve a kerékpárút folytatása a település belterületén Nagyar község irányába.
- Kerékpáros pihenőhely kialakítása. A kerékpáros turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások (kölcsonzás, javítóműhely) kialakítása.
- Csónakázó-tó és sétány kialakítása.
- Központi közösségi tér kialakítása, mely
- A helyi idegenforgalmi egységeknek, illetve magán szálláshelyeknek az önkormányzat honlapján bemutatkozási lehetőségeket kell biztosítani.
- Turisztikai kiadványt kell készíteni (pl.: füzet, prospektus, túratérkép stb.).
- Az idegenforgalmi megítélés szempontjából fontos közterületeken megfelelő pihenőhelyek kialakítása (pad, asztal, szeméttároló edény).

Infrastruktúra

Az infrastrukturális fejlesztések pozitív irányba befolyásolják a település fejlődését. Az infrastruktúra-fejlesztést gyakran más fejlesztésekkel elért eredmények kényszerítik ki, illetve a megvalósult infrastruktúra gyakran újabb fejlesztési igényeket indukál, illetve megnyitja a továbblépés lehetőségét.

A képviselő-testület ezért fontosnak tartja a közúthálózat, a járda, a csapadékvíz elvezető rendszer, felszíni vízvezető árok és zárt csapadékvíz csatornahálózat, a vízvezetékrendszer, a szennyvízcsatorna rendszer, a villamos energia, a gáz, a közvilágítás, illetve egyéb telefon, internet, kábeltelevízió szolgáltatások biztosítását, bővítését és fejlesztését.

Kiemelt fejlesztési cél a szennyvízhálózat és tisztítómű megépítése, mely a közegészségügyi, környezetvédelmi hatásán túl olcsóbb és biztonságosabb közszolgáltatást tesz lehetővé a település lakói számára.

A település csapadékvíz-elvezető rendszere elavulttá vált, nem képes biztosítani nagyobb mennyiségű csapadék esetén a víz szabad lefolyását, belvízveszélyes gócpontok alakultak ki szinte a település teljes területén. A elvezető rendszeren túl szükségessé vált a külterületi befogadók felülvizsgálata is, így komplex vízrendezésre van szükség az elkövetkezendő időszakban.

A település úthálózata folyamatos karbantartást és fejlesztést igényel. A rosszabb útszakaszok felújítására pályázat benyújtása szükséges. Hosszú távon meg kell valósítani a biztonságos átkelés lehetőségét a Fehérgyarmati út Táncsics úti kereszteződésében. Az úthálózathoz képest rosszabb helyzetben van a település járda hálózata. A járdák többsége nem felel meg a biztonságos gyalogos közlekedés elvárásainak, keskenyek és felületük töredezett, ezért a teljes járdahálózat rekonstrukciójára van szükség, melyet saját forrásból önkormányzatunk nem tud megvalósítani.

Szorgalmazni kell legalább egy közösségi játszótér kialakítását, melyet minden gyermek szabadon igénybe tud venni.

A közintézmények vonatkozásában az intézmények akadálymentésén túl meg kell valósítani az intézmény hálózat teljes rekonstrukcióját.

Az informatikai lehetőségek biztosítása a települési önkormányzatok számára a modern kor követelményeihez való igazodás, felzárkózás követelményét jelenti. Az informatika terén meg kell valósítani azt, hogy

- az Önkormányzat korszerű honlappal rendelkezzen, melyen az Önkormányzattal és intézményeivel kapcsolatos fontosabb tájékoztatás biztosítható,
- az internet hozzáférés biztosítva legyen a lakosság széles köre számára. A hozzáférést biztosítani kell a következő helyeken: általános iskola, óvoda, könyvtár, hivatal, integrált közösségi és szolgáltató tér.
- az önkormányzati feladatellátásban közreműködő, az informatikai eszközök használatát is igénylő területeken történjen meg az érintett személyek számítógép-kezelési képzése.

III.2. Munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése

Kisar Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2011-2014. évekre az alábbi feladatokat és célokat határozza meg a munkahelyteremtés feltételeinek javítása érdekében:

Általános foglalkoztatást segítő célok és feladatok

A munkahelyteremtés feltételeinek javítása a településen fontos feladat, mivel a munkanélküliek aránya 28 %.

A munkanélküliség ellen küzdeni kíván az Önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat:

- a fejlesztési elképzeléseknél meghatározottak szerint segíti a helyi ipart, a helyi vállalkozásokat,
- segíti a helyi gazdaság megerősödését, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen, ehhez igyekszik kedvező infrastruktúrális háttérrel kiépíteni.
- a közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselőket, közalkalmazottakat foglalkoztatásával.

- aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít.
- Közös pályázati programokban vesz részt a magánszektor résztvevőivel a foglalkoztatás elősegítése érdekében.
- rendszeresen együttműködik a munkaügyi szervekkel.

Közmunkások foglalkoztatása

A közmunka program előnyt biztosít az állás nélküli személynek azáltal, hogy a közmunka ideje munkavégzésnek minősül, másrészt előnyt jelent a foglalkoztatónak, mivel kedvező anyagi feltételekkel tud ellátni közcélú feladatokat.

A közmunkások foglalkoztatásával kapcsolatban az Önkormányzat

- megvizsgálja a közmunkások foglalkoztatásának lehetőségeit,
- kihasználja a közmunkával való foglalkoztatás finanszírozási előnyeit.

Alkalmi munkavállalói könyvvel való foglalkoztatás

Az önkormányzat népszerűsíti az alkalmi munkavállalói könyvvel való foglalkoztatást, és az időnyellegű, illetve alkalmi feladatok ellátása (pl. nyári időnyelmunka, stb.) esetén megvizsgálja az alkalmi munkavállalói könyvvel való foglalkoztatás lehetőségét.

III.3. A településfejlesztési politika célkitűzései

Az önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagy a Képviselő-testület ciklusa alatt tovább növekedjen, a hitelállomány stagnáljon, vagy csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket vállaljon, melyekkel a megvalósuló eszközöket, programokat a működtetés során is zökkenőmentesen finanszírozni tudja.

A településfejlesztés széles nyilvánossága

A képviselő-testület fontosnak tartja, hogy a településfejlesztés a település számára ismert módon, a széles nyilvánosság biztosítása mellett történjen, mivel ez a biztosítéka annak, hogy az elméleti fejlesztési tervekből azok valósuljanak meg, melyek tényleg a település jövőjét, hosszú távú fejlődését, fejlesztését szolgálják.

A településfejlesztés nyilvánosságával kapcsolatos célkitűzések

- Folyamatosan karban kell tartani a település honlapját.
- A honlapon biztosítani kell a helyet:
  - A Képviselőtestület működésével kapcsolatos közérdekű adatoknak.
  - A Vállalkozói térképnek.
  - A turisztikai kiadványnak.
  - A település intézményeinek.
  - A helyi civil szervezeteknek.
  - A településen megrendezett programoknak.
  - A településfejlesztésbe be kell vonni a helyi lakosságot, vállalkozókat és önszerveződő közösségeket.

A településfejlesztés átgondoltsága

A képviselő-testület fontosnak tartja, hogy a településfejlesztés során azok az igények kerüljenek előtérbe,

- melyek olyan probléma megoldására, igény kielégítésére irányulnak, melyek alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódnak,
- melyek növelik a foglalkoztatást a településen,
- melyek több településfejlesztési, üzemeltetési cél megvalósítását is segítik,
- melyek a település fejlesztése szempontjából felállított rangsorban előbbre vannak.

A településfejlesztés átgondoltságát segíti a gazdasági program, valamint az éves költségvetési tervek, melyek sorrendbe állítják a célokat, illetve részcélokat valósítanak meg a ciklus évei alatt.

A településfejlesztés során – az alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási célú fejlesztések kivételével – figyelembe kell venni a következőket:

azokat a fejlesztéseket, programokat kell előtérbe helyezni,

- melyekhez kapcsolódva gazdasági számítások igazolják azt, hogy a fejlesztés eredményeként az önkormányzat tartósan (legalább 4 éven keresztül) a korábbi éveknél magasabb bevétellel, illetve alacsonyabb kiadással számolhat, és/vagy
- melyek hosszú távon a népességszám emelkedését idézik elő,
- melyek munkahelyet teremtenek,

háttérbe kell helyezni azokat a fejlesztéseket, melyek

- a lakosság, vagy a vállalkozók nagyon szűk körét érintik,
- a megvalósuló beruházás aránytalanul nagy működtetési kiadásokkal jár,
- és a létrejött beruházás üzemeltetése aránytalanul nagy terhet ró az Önkormányzatra,
- és adott közszolgáltatás más módon, kedvezőbb anyagi feltételekkel biztosítható.

Felkészülés a pályázatokra

A képviselő-testület mandátumának időszaka alatt jelentős európai uniós pályázati források nyílnak meg, ezért szükséges az, hogy a településfejlesztés egyik fontos eszközévé váljon a hatékony pályázati tevékenység.

A pályázati lehetőségek kihasználására fel kell készülni az elvégzendő feladatok engedélyezési tervdokumentációjával, továbbá az önerő biztosításához az éves költségvetésben tartalékot szükséges képezni, hogy a pályázati dokumentáció elkészítésével rövid pályázati határidőt tartani lehessen.

A sikeres pályázatok érdekében:

- a pályázatok megírására és koordinálására alkalmas személlyel rendelkezik az önkormányzat, de nagy projektek elkészítésére külső megbízottat is igénybe kell venni,
- lépéseket kell tenni az adott fejlesztés megyei, kistérségi, illetve régiós fejlesztési programhoz való csatlakozásra,
- a pályázatok benyújthatósága érdekében a kiemelt fontosságú fejlesztésekre előre terveket kell készíttetni – mivel a tervezés, valamint az engedélyeztetés időigényessége miatt az adott pályázatban megadott határidő gyakran nem elegendő,
- meg kell vizsgálni a sikeres pályázatokra ösztönző érdekeltségi rendszer kidolgozásának szükségességét.

Településfejlesztési célok

Az önkormányzat településfejlesztési céljai a település általános fejlesztésén, szépítésén túl a közszolgáltatások biztosításához és fenntartásához kapcsolódnak.

Településfejlesztési célok:

- járdahálózat felújítása, korszerű átalakítása,
- középületek teljes rekonstrukciója, környezetük rendezése, parkolók kialakítása,
- csapadékvíz-elvezető teljes rekonstrukciója,
- szennyvízcsatorna- hálózat és tisztítómű építése,
- temető létesítményeinek felújítása, szilárd burkolatú út kialakítása, Búcsúztató épület építése, a temető területének parkosítása, fásítása,
- közösségi tér és piac kialakítása a település központjában,
- a település teljes területén az utcák fásítása, ligetek, pihenők kialakítása,
- nem hasznosított külterületi önkormányzati ingatlanok erdősítése, vagy őshonos szilvafával történő betelepítése,
- az iskolához kapcsolva szabadidő-központ kialakítása, sportcsarnok épület megvalósítása.

III.4. Az adópolitika célkitűzései

Az önkormányzat fontosnak tartja a helyi adópolitikai célkitűzések megfogalmazását, mivel az jelentősen befolyásolja a településen keletkező saját bevételt, illetve hatással van a településen élő magánszemélyek és vállalkozók anyagi terheire.

A helyi adókkal kapcsolatos adópolitikai célkitűzések

A helyi adók esetében a képviselő-testülete az adóztatást úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően.

A helyi adóztatás során a képviselő-testület:

- minden évben, a költségvetési koncepcióhoz kapcsolódva megvizsgálja a helyi adóztatás által nyújtott bevételszerzési lehetőségeket,
- adó-fajtánként meghatározza az érintett adózói kör nagyságát, a rendszerbe beépítendő – a gazdasági program célkitűzéseit elősegítő – kedvezmények és mentességek rendszerét, a várható bevételeket, és az adóztatás miatt jelentkező negatív hatásokat,
- adófajtákat összehasonlítva dönt a bevezetendő, illetve fenntartandó adókról, az adórendelet módosításokról,
- koncepciót dolgoz ki a helyi iparűzési adó esetleges megszűnése miatti adóbevétel kiesés pótlására,
- csak olyan adórendeleteket fogad el, amelynél figyelembe veszi a lakosság és a vállalkozók teherviselő képességét.

Az adóbevételek növelése érdekében a képviselő-testület fokozott figyelmet fordít arra, hogy

- az adózók fizetési morálja javuljon, ennek érdekében rendszeresen tájékozik az adókintlévőségek nagyságáról, a beszédre tett intézkedésekről, illetve a szükséges adóvégrehajtási szankciók alkalmazásáról, valamint az intézkedések alapján elért eredményekről,
- az adóalanyok teljes köre adóztatásra kerüljön, ennek érdekében tájékoztatást kér az adóalanyi kör adóbejelentkezési kötelezettsége teljesítéséről, a lehetséges adóalanyok és a vonatkozó nyilvántartások egyeztetésének eredményéről,
- az adózók tájékoztatást kapjanak az adóbevételek felhasználásáról, mivel az adóforintok ismert felhasználási célja, illetve elért eredményei segítik az önkéntes befizetést (a honlapon közzé kell tenni az adóbevételek nagyságát, és az adóbevételek felhasználási célját, valamint a tényleges felhasználást).

Az egyéb adó, illetve adó jellegű bevételek esetében a képviselő-testület az adóbevételek maximalizálására törekszik.

Az adóztatás során a képviselő-testület évente - szintén a költségvetési koncepcióhoz igazodva vizsgálja

- a luxusadó,
- a talajterhelési díj,
- a termőföld bérbeadásából származó SZJA

adóztatásával kapcsolatos lehetőségeket.

III.5. Az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldások

A képviselő-testület gazdasági elképzelései között fontosnak tartja az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó intézkedéseket. A képviselő-testület az önkormányzati és egyéb közigazgatási feladatait a hivatala útján látja el.

A képviselő-testület – az Önkormányzati törvényben meghatározott sorrendet követve – a következő közszolgáltatásokra vonatkozóan rendelkezik:

- épített és természeti környezet védelme,
- lakásgazdálkodás,
- vízrendezés és csapadékvíz elvezetés,
- csatornázás,
- köztemető fenntartás,
- helyi közutak és közterületek fenntartása,
- köztisztaság és településtisztaság fenntartása,
- helyi tűzvédelem,
- közbiztonság helyi feladatainak ellátása,
- közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban,
- közreműködés a foglalkoztatás megoldásában,
- gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról,
- gondoskodás az egészségügyi ellátásról,
- gondoskodás a szociális ellátásról,
- gondoskodás gyermek és ifjúsági feladatokról,
- közösségi tér biztosítása,
- közművelődési tudományos művészeti tevékenység, sport támogatása,
- a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének biztosítása,
- egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

Közigazgatás

Az önkormányzat közigazgatási feladatait Kisar-Tivadar Községek Körjegyzősége útján látja el.

A közigazgatás megfelelő színvonalának biztosítása érdekében szükséges:

- a szolgáltató jellegű közigazgatás megteremtése,
- az elektronikus ügyintézés lehetőségének megteremtése,
- a közigazgatás tárgyi feltételeinek javítása (számítógép, gyors internet hozzáférés stb.),
- a közigazgatás akadálymentesítése.

Az önkormányzati hivatallal kapcsolatos konkrét fejlesztési elképzelések:

- a hivatal épületének teljes rekonstrukciója, akadálymentesítése,
- modern ügyféltér kialakítása,

Az épített és természeti környezet védelme

A képviselő-testület az épített és természeti környezet védelme érdekében

- áttekinti a védelmet igénylő, vagy védelem alá vonandó építészeti, illetve természeti értékeket,
- szükség szerint megalkotja a helyi védelemről szóló rendeletét,
- a helyi építészeti védelmet igénylő épületek esetében vizsgálja a helyi néptörténeti kiállítás létrehozásának *lehetőségét*,
- *fokozza a közterületek és közintézmények környezetének tisztántartását és szépítését.*

A lakás és egyéb önkormányzati helyiség gazdálkodása

Az Önkormányzat az egyéb, nem lakáscélú helyiségei kihasználása lehetőségeit rendszeresen megvizsgálja. A hasznosítás során figyelembe veszi a közszolgáltatások biztosításának elsőbbségét, majd a felesleges kapacitások gazdaságos kihasználására törekszik.

A vízrendezés és csapadékvíz elvezetés

A település teljes területére vízrendezési pályázatot nyújt be, illetve felülvizsgálja a külterületi befogadók rendszerét. A teljes rekonstrukció keretében megszünteti, illetve minimálisra csökkenti a földmedrű nyílt árkokat. A csapadékvíz-elvezető rendszer karbantartását Az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében végzi.

Az önkormányzat biztosítja az egészséges ivóvízellátás szolgáltatást a településen. Az egészségügyi határértékek biztosítása érdekében Mátészalka Város Önkormányzat gesztorságával, több önkormányzat együttműködésével megalakította a Szatmári Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulást. A társulás pályázatot nyújtott be pályázatot nyújtott be a Környezet és Energia Operatív Program keretében ivóvízminőség-javítás, KEOP-1.3.0 kódszámú pályázati konstrukcióra, melynek keretében jelentős fejlesztések történnek a település ivóvízhálózatán. A település ivóvízzel történő ellátás a Tisza-Szamosmenti Közműszolgáltató Kft. szolgáltatón keresztül történik.

Csatornázás

A csatornahálózat kiépítésre vár még a település teljes területén. Az önkormányzat pályázatot kíván benyújtani a szennyvízcsatorna-hálózat és tisztítómű kiépítésére. A terveket az önkormányzat elkészítették, illetve az engedélyezési eljárás folyamatban van. A természetvédelem alatt álló területek miatt az engedélyezési eljárás másfél éve tart. A kiépítéshez európai uniós pályázati forrásokat kell keresni, mert a beruházást csak önerőből a település nem tudja megvalósítani.

A köztemető fenntartás

Az önkormányzat kötelező feladatként köteles ellátni a köztemető fenntartással kapcsolatos feladatokat. A köztemető fenntartás, mint közszolgáltatás biztosítása, és színvonalának emelése érdekében az alábbi feladatok vannak:

- Át kell tekinteni az önkormányzat temetkezéséről szóló rendeletét.
- Gondoskodni kell a köztemető üzemeltetéséről.

- Biztosítani kell azt, hogy a köztemető megfeleljenek a jogszabályokban meghatározott követelményeknek.
- Pályázati forrásból meg kell valósítani a Búcsúztató épület kialakítását.
- Előtérbe kell helyezni a temető parkosítását.
- Szilárd burkolatú út kialakítását.

A temető fenntartását az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében biztosítja.

A helyi közutak és közterületek fenntartása

A képviselő-testület a helyi közutak fenntartásával kapcsolatban a közúthálózat olyan kialakítására törekszik, melyek megfelelnek a település igényeinek. Az utak jelentős mértékű felújítása vált szükségessé a Ságvári, Rákóczi, Dankó utcákban. Járdáépítés és felújítás a település teljes területén mindenhol szükséges. A közút fenntartását a tevékenység volumenétől függően saját erőből kell megoldani, illetve külső szolgáltatóval kell elvégeztetni.

A képviselő-testület kívánatosnak tartja a közterületek megfelelő színvonalon történő fenntartását, ennek érdekében a következő feladatokat határozza meg:

- Fokozott figyelmet kell fordítani a közterületek gondozására, tisztán tartására.
- Be kell kapcsolódni a más szervek által meghirdetett település virágosításának programjához, ehhez kérni kell támogatók, önkéntesek segítségét.
- Gondoskodni kell a közterületek fásításáról, az elöregedett, veszélyes fák kivágásáról és pótlásáról.
- Nagyobb figyelmet kell fordítani a köztéri építmények állagának megőrzésére.
- Látványelemekkel (pl. szobor, szökőkút, óra stb.) kell gazdagítani a települést.

A képviselő-testület a játszótérrel kapcsolatban az alábbi feladatokat határozza meg:

- gondoskodni kell legalább egy közösségi játszótér kialakítására pályázati forrás igénybevételével.
- olyan játszóteret kell kialakítani, mely illeszkedik a települési környezetbe.

A köztisztaság és településtisztaság fenntartása

A köztisztaság és településtisztaság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az önkormányzat

- továbbra is gondoskodik a kommunális hulladék elszállításáról és ártalmatlanításáról; a szolgáltatást az önkormányzat a Nyír-Flop Kft. szolgáltatóval végezteti,
- részt vesz a megyei hulladékgazdálkodási programban,
- a közszolgáltatási szerződés lejártakor csatlakozik az önkormányzati társulás által szervezett közszolgáltatáshoz,
- népszerűsíti a szelektív hulladékgyűjtést.
- megállapodás keretében gondoskodik a szemétszállítási díjak beszedéséről, azért, hogy a díjbeszedés jelentős költségei ne épüljenek be a díjakba csökkentve ezzel a lakosság terheit.
- évente megszervezi a lomtalanítási akciót,
- évente szemétygyűjtési akciót szervez a tanulók bevonásával,
- rendszeresen gondoskodik a köztemetőknél található konténerek ürítéséről,
- biztosítja azt, hogy a közterületekre hulladékgyűjtő edények megfelelő számban legyenek kihelyezve, illetve rendszeres időközönként ürítésre kerüljenek,
- gondoskodik az önkormányzati közutak téli síkosságának mentesítéséről, és a hóeltakarításról.
- A közterületek tisztán tartásáról, a zöldfelületek gondozásáról.

A helyi tűzvédelem

Az önkormányzat a helyi tűzvédelmi feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása érdekében

- együttműködik az önkormányzati tűzoltósággal és a tűzoltóhatósággal a tűz keletkezésének megakadályozása érdekében.
- az önkormányzati hivatal, illetve az önkormányzati intézmények vonatkozásában
  - figyelemmel kíséri a tűzvédelmi szabályzattal való rendelkezést,
  - tájékoztatást kér a szabályozások évenkénti felülvizsgálatának, a tűzvédelmi oktatás megtartásának és a kapcsolódó nyilvántartások vezetésének megtörténtéről,
  - elvégezteti a tűzoltó készülékek éves felülvizsgálatát.
- rendszeresen ellenőrzi a települési sziréna működőképességét.

A közbiztonság helyi feladatainak ellátása

Az önkormányzat a helyi közbiztonsági feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása érdekében

- támogatja a közbiztonság növelését segítő programok, tájékoztatók szervezését, ilyen programok tartását kezdeményezi a rendvédelmi szerveknél,
- működteti a mezőőri szolgálatot,
- javaslatokat, észrevételeket tesz a rendőrség helyi munkájának hatékonyabbá tételére,
- felhívja a rendőrség figyelmét a tudomására jutott, közbiztonságot veszélyeztető körülményekre,

Közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban

A képviselő-testület az energiaellátás korszerűsítése program keretében, két területen kíván fejlesztéseket megvalósítani.

a.) önkormányzati intézmények alternatív energia ellátása.

E program keretében gondoskodik az intézmények fűtési és hűtési rendszerének alternatív energiaforrásra történő átállításáról. Továbbá az energiatakarékos világítási rendszerek intézményi szintű kialakításáról. Az olcsó alternatív energia intézményi szintű felhasználása, lehetőséget ad a drága földgázfűtés kiváltására, melynek finanszírozása meghaladja az önkormányzat teljesítőképességét. Az alternatív energia felhasználása révén, jelentős 50-60 %-os kiadás csökkenés várható a fűtési költségek területén. Az intézményi energiaellátás korszerűsítését az önkormányzat pályázati források igénybevételével kívánja megoldani, így a pályázatokhoz biztosítandó saját források összege egy, illetve két fűtési szezon alatt megtérülhet. A pályázat keretében az épületek hőszigetelésére, nyílászáróinak cseréjére is sor kerül, mely növeli a hatékonyságot az energia felhasználás területén.

b.) Olcsó energia előállítása a lakosság részére.

A projekt keretében alternatív (szél, víz, nap, hőszivattyú) energiaforrás bevonásával olcsó energia előállítása, és országos rendszerhez történő csatlakozás kialakítása. A tervek szerint szélenergia hasznosítására kerülne sor, mellyel olcsóbb elektromos energiához lehetne juttatni a település lakosságát.

Közreműködés a foglalkoztatás megoldásában

Az Önkormányzat közreműködik a településen élő magánszemélyek foglalkoztatási problémáinak megoldásában. Az ellátott feladatokat a gazdasági program korábbi része tartalmazza.

Gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról

Az önkormányzat, mint közoktatási intézmény fenntartó elkészítette a közoktatási feladatokhoz kapcsolódó esélyegyenlőségi programját.

Az esélyegyenlőségi program meghatározza a közoktatási intézményrendszer egészére vonatkozó fejlesztési feladatokat, fenntartói elvárásokat, az intézmények által ellátandó feladatokat stb.

Az Önkormányzat a közoktatás biztosítása, és színvonalának javítása érdekében az alábbi feladatokat látja el:

- Felülvizsgálja a közoktatáshoz kapcsolódó önkormányzati esélyegyenlőségi programot, gondoskodik a programban foglaltak megvalósításáról.
- Gondoskodik
  - az óvodai ellátás megszervezéséről a Közös Fenntartású Napköziotthonos Óvoda intézménnyel,
  - az általános iskolai ellátás biztosításáról a Kölcsey Ferenc Körzeti Általános és Óvoda intézmény útján.
- Áttekinti és felülvizsgálja az intézményműködtetés formáját (közös fenntartás, intézményirányító fenntartás, kistérségi társulás stb.), valamint a működésre vonatkozó alapidokumentumokat.
- Az intézményeknél kezdeményezi
  - az energiatakarékossági szempontok előtérbe kerülését: a fűtés, a víz, és villamos energia költségek csökkentését,
  - belső számítógépes eszközpark korszerűsítését,
  - berendezések, és oktatási eszközök pótlását.
- A közoktatási intézményektől a jogszabályban előírt kötelező eszközállomány biztosítására, pótlásra, az avultság, elhasználódás miatti cserére vonatkozó tervet kér.
- Intézkedéseket tesz az intézmények kihasználtságának növelésére, ennek érdekében támogatja az intézményt népszerűsítő programok szervezését, valamint az intézményeknek bemutatkozási lehetőséget biztosít az önkormányzat honlapján.
- Szorgalmazza az oktatási intézmények közötti kapcsolat építését és fenntartását.
- Az önkormányzat segíti az intézmények pályázati tevékenységét, figyelemmel kíséri a benyújtott pályázatokat és azok megvalósulását.
- Az oktatásban résztvevő tanulók részére ingyenes tankönyvet, és a bejáró gyermekek részére ingyenes vagy kedvezményes utazási bérletet biztosít.
- Az iskolai oktatásnak és óvodai nevelésnek helyet biztosító épületek folyamatos korszerűsítésére, felújítására törekszik, melyek finanszírozásáról pályázati források bevonásával kíván gondoskodni.

Gondoskodás az egészségügyi ellátásról

Az önkormányzat kötelező feladata az egészségügyi alapellátás biztosítása. A képviselő-testület a gazdasági program időtartama alatt az egészségügyi szolgáltatást a következő módon kívánja biztosítani.

- Fenntartja
  - a védőnői ellátást,
  - az iskola-egészségügyi ellátást,
  - az összevont orvosi ügyeletet kistérségi társulás keretében.
- Támogatja az egészségügyi ellátás színvonalát szinten tartó, illetve növelő fejlesztéseket, ezekhez pályázati lehetőségeket keres.
- Az általános egészségügyi helyzet javítása érdekében kezdeményezi az egészségügyi, higiéniai szempontból nem megfelelő, illetve sérülékeny településrészek felkutatását, és a helyzet javítására vonatkozó programok kidolgozását, majd megvalósítását.

Gondoskodás a szociális ellátásról

A képviselő-testület fontosnak tartja a szociális alapellátások biztosítását, olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának. A szociális ellátások területén az önkormányzat a következő feladatokat látja el:

- A képviselő-testület évente legalább egy alkalommal – illetve központi jogszabályváltozások miatt szükség szerint – felülvizsgálja a helyi szociális ellátások rendszerét meghatározó rendeletét.
- A szociális ellátások és szolgáltatások közül az alábbiakat biztosítja:
  - a szociális információs szolgáltatás (ez - mint kötelező szolgáltatás - az önkormányzati hivatal szervezeti keretein belül kerül biztosításra),
  - rendszeres szociális segély,
  - lakásfenntartási támogatás,
  - ápolási díj,
  - átmeneti segély,
  - temetési segély,
  - térítési díjkedvezményt,
  - köztemetés,
  - közgyógyellátás,
  - nappali ellátást biztosító idők klubja,
  - étkeztetés,
  - házi segítségnyújtás,
  - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
  - családsegítés.

Gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás

A képviselő-testület kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat. A kapcsolódó szolgáltatások körében ellátandó feladatok:

- Évente felül kell vizsgálni a helyi gyermekvédelmi, gyámügyi rendeletet.
- A rendelet módosításnál figyelembe kell venni a gyermekvédelmi rendszer által tett jelzéseket, észrevételeket.
- Az Önkormányzat a következő gyermekvédelmi szolgáltatásokat, ellátásokat biztosítja:
  - beiskolázási támogatás,
  - rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
  - gyermekjóléti szolgáltatás,
  - gyermekek napközbeni ellátása.
- Az Önkormányzat támogat minden olyan programot, rendezvényt, mely az ifjúság kultúrált szabadidő eltöltését, nevelését, művelődését szolgálja.

Közösségi tér biztosítása, valamint a közművelődési tudományos művészeti tevékenység, és a sport támogatása

Az önkormányzat a közművelődés és kultúra tevékenységekkel kapcsolatban az önkormányzati rendeletben, illetve a jogszabályokban előírt szolgáltatások biztosítása és a szolgáltatások színvonala emelése érdekében a következő feladatok ellátásának szükségességét fogalmazza meg:

- Meg kell alkotni a helyi közművelődési rendeletet.
- A könyvtár működtetése során
  - intézkedéseket kell tenni a könyvállomány gyarapítása érdekében, ehhez ki kell használni a pályázati lehetőségeket, fogadni kell a magánszemélyek, intézmények, vállalkozások könyv, elektronikus információhordozó, folyóirat, felajánlásait, illetve anyagi támogatását,

- ismertté kell tenni a könyvtári szolgáltatások körét,
- bővíteni kell a könyvtárak eszköz ellátottságát, különösen a számítógépes ellátottságot, biztosítani kell az internet hozzáférést, az elektronikus információhordozók használatát,
- a könyvtári nyitva tartást az igényekhez kell igazítani.
- A művelődési, illetve a kultúrház működésével kapcsolatban
  - biztosítani kell a szükséges költségvetési forrásokat,
  - pótolni kell az elhasználódott eszközöket,
  - gondoskodni kell arról, hogy a kulturális, közművelődési feladatokat is ellátó szervezetek számára biztosítva legyen a működésükhöz szükséges közösségi hely,
  - pályázati tevékenységét segítse az Önkormányzat.
  - Bemutatói lehetőséget kell biztosítani a helyi művészek számára (költői est, felolvasó est, kiállítások, bemutatók szervezésével).
  - Szorgalmazni kell a település múltját bemutató tárlat összeállítását, és a tárlat bővítését.
  - Támogatni kell a helyi kiadványok megjelenését.

A képviselő-testület fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások további biztosítását is. Ennek érdekében gondoskodik a település sportéletének helyet adó épületek és pályák folyamatos karbantartásáról, rendben tartásáról.

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének biztosítása

A képviselő-testülete a hivatalán keresztül biztosítja a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

Egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése

A képviselő-testület az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése érdekében a következő közszolgáltatásokat biztosítja, illetve az alábbi intézkedéseket teszi a szolgáltatás színvonalának emelése érdekében:

- A képviselő-testület, az önkormányzati hivatal és az egészségügyi, szociális ellátást végző intézmények, személyek folyamatosan együttműködnek egymással az egészséges életmód feltételeinek javítása érdekében. (A kölcsönös együttműködés tapasztalatairól a testület legalább évente egy alkalommal meghallgatja az intézményvezetőket, illetve a hivatalvezető tájékoztatóját.)
- Támogatja azokat a kezdeményezéseket, melyek az egészséges életmóddal, az egészségmegőréssel, az időskorúak problémájával, a hátrányos szociális helyzetbe került személyekkel kapcsolatos felvilágosító, tájékoztató, segítő tevékenységre irányulnak.
- Az egészséges életmód feltételeinek biztosítása érdekében ellátja a helyi sporttevékenységgel kapcsolatos feladatokat, így biztosítja a mozgáshoz való helyet.
- Az egészséges életmód gyakorlásához, a szabadban történő kulturált időtöltés feltételeinek megteremtéséhez az önkormányzat a sport létesítményét biztosítja a település lakói számára.
- Szorgalmazza, hogy a középületekben, közművelődési intézményekben dohányozni csak az arra kijelölt helyen, vagy egyáltalán ne lehessen.
- A kulturális rendezvények sorába épüljenek be a dohányzás, alkohol, drog fogyasztás nélküli programok.

III.6. Befektetés támogatási politika célkitűzései

A képviselő-testület, a befektetés támogatási politikai célkitűzéseit a következők szerint határozza meg:

- A képviselő-testület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson.

- A képviselő-testület helyi rendeletével támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek.
- Az önkormányzat infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat.

III.7. Településüzemeltetési politika célkitűzései

A település településüzemeltetési politikájának célkitűzései a következők:

- Az önkormányzat a közszolgáltatások biztosítása és színvonalának emelése vonatkozásában meghatározottakat a lehető legmegfelelőbb szolgáltatóval végezze, figyelembe véve
  - a gazdaságosság,
  - a hatékonyság,
  - az eredményesség követelményeit.
- A településüzemeltetési feladatok főbb szervezési, lebonyolítási feladatait az önkormányzat és hivatala végzi, ezzel biztosítva azt, hogy a feladatok ellátása átlátható, összehangolható legyen.
- A településüzemeltetés során a képviselő-testületnek figyelemmel kell kísérnie az egyes közfeladatokkal kapcsolatban felmerülő kiadásokat és a vele szemben keletkező bevételeket adott évben, illetve több év viszonylatában. A növekvő költségvetési kiadással és a csökkenő költségvetési bevétellel járó közfeladatok esetében rendszeresen vizsgálni kell azt, hogy a közszolgáltatás biztosítása más szolgáltatóval, illetve más módon nem lehetséges-e.
- A településüzemeltetés során biztosítani kell a megalapozott költségvetéssel, és a likviditás folyamatos figyelemmel kíséréssel azt, hogy az üzemeltetéshez szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre álljon. A pénzügyi problémák bekövetkezésének lehetőségét előre kell jelezni, hogy a szükséges átcsoportosítás végrehajtható legyen.
- A településüzemeltetés során kiemelt feladat, hogy azokat a feladatokat, melyek közfoglalkoztatás keretében elvégezhetőek, ne vállalkozóval végeztesse el az intézmény, vagy az önkormányzat. A közfoglalkoztatás is munkalehetőséget teremt a településen, illetve csökkenti az önkormányzat kiadásait.
- A településüzemeltetés során párbeszédet kell kezdeményezni a civil szervezetekkel, az intézményekkel, annak megbeszélésére, hogy mely tevékenységek azok, melyekbe be tudnak kapcsolódni.
- A településüzemeltetés során valamely közszolgáltatási feladat ellátásában résztvevő szervezet, illetve a gazdaságpolitikai célkitűzések megvalósítását támogató civil szervezet csak úgy kaphat az önkormányzattól anyagi segítséget, ha a kapott támogatással megfelelő módon elszámol.
- A képviselő-testület támaszkodik a belső ellenőrzés, és a folyamatba épített előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés (FEUVE) rendszer által, az üzemeltetés gazdaságosság, hatékonyság, eredményesség tekintetében tett megállapításaira, észrevételeire.

IV. FEJLESZTÉSI PROGRAMOK ÉS ÜTEMEZÉSEK

Megvalósítási időszak év	Fejlesztés megnevezése	Fejlesztés forrás igénye ezer Ft-ban	Saját forrás ezer Ft-ban	Pályázat státusza
Kiemelten támogatott fejlesztések				
2011.	Öregek Napköziotthona bővítése	20.307	1.015	elnyert
2011.	Egészség program Kisaron	10.000	0	elnyert
2011.	Önkormányzati intézmények fűtési-hűtési rendszerének alternatív energiaforrásra történő átállítása és az épületek hőszigetelése	145.000	15.000	kidolgozva benyújtás előtt
2011-2012.	Óvoda épület rekonstrukciója	95.538	4.777	Jogerős építési engedéllyel rendelkezik elbírálás alatt
2011-2013.	Szennyvízelvezető-rendszer és tisztítómű építése	443.460	45.055	Jogerős vízjogi engedéllyel rendelkezik elbírálás alatt
2011-2012.	Közpark és Piac kialakítása	51.021	11.510	Jogerős építési engedéllyel rendelkezik elbírálás alatt
2012-2013.	Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér kialakítása	53.267	13.318	Jogerős építési engedéllyel rendelkezik elbírálás alatt
2012-2014.	Ivóvízminőség-javító program	74.149	3.707	Elvi vízjogi engedéllyel rendelkezik elbírálás alatt
2012-2013.	Búcsúztató épület létesítése a temetőben	19.540	1.950	Jogerős építési engedéllyel rendelkezik benyújtás előtt
2011-2014.	Belterületi vízrendezés	578.000	28.900	Tervezés alatt

2012-2014.	Belterületi kerékpárút építése	becsült költség 120.000	12.000	Tervezés előtt
2011-2013.	Energia előállítás alternatív energiaforrások kiaknázásával országos hálózatra csatlakozással	becsült költség 850.000	85.000	Kidolgozás alatt
2012-2014.	Település teljes járdahálózatának felújítása	becsült költség 56.000	5.600	Tervezés előtt
2012-2013.	Belterületi utak felújítása	becsült költség 62.000	6.200	Tervezés előtt
2012-2014.	Általános iskola rekonstrukciós munkálatai	465.203	24.484	Koncepció terv
Turisztikai fejlesztések				
2012-2014.	Csónakázó tó és tóparti sétány kialakítása	becsült költség 48.000	4.800	Tervezés előtt
2011-2012.	Látványfőzde és kóstolótér kialakítása önkormányzat és vállalkozó közös pályázata	becsült költség 50.000	vállalkozói befektetés	Tervezés előtt
2013-2014.	Szabadtéri színpad építése	becsült költség 8.000	1.000	Látványterv
2014.	Gulyás fesztivál rendezése	becsült költség 4.500	1.000	Kidolgozás előtt
Saját forrásból megvalósítandó feladatok				
2011.	Temető területén szilárd burkolatú út kialakítása járdalapokból		350	
2011.	Település belterületének fásítása		250	

Dr. Jámbrikné Pintér Andrea sk.
polgármester

Péter Csaba sk.
körjegyző